

بررسی اثرات بکارگیری روش‌های مدیریت تقاضای سفر شهری در بهبود سهم حمل و نقل عمومی (مطالعه موردی شهر یزد)

سلیمان شهبابی^{۱*}، مهدی فلاح تفتی^۲

۱- دانشجوی کارشناسی ارشد راه و ترابری، دانشگاه یزد، (sa_sh_cphd@yahoo.com)

۲- استادیار گروه مهندسی عمران، دانشگاه یزد، (Fallah.Tafti@Yazd.ac.ir)

چکیده

ازدحام و تراکم ترافیک در شهرهای بزرگ مشکلی است که بطور روزافزون در همه جای دنیا در حال گسترش است. این معضل علاوه بر اثرات منفی زیست محیطی، باعث نارضایتی شهروندان از وضعیت حمل و نقل شهری، کاهش ایمنی، بالا رفتن هزینه های سفر و بالا رفتن میزان تصادفات درون شهری می گردد. بدلیل محدودیت های فراوان در خصوص گسترش امکانات و زیرساخت های موجود، از مهم ترین راهکارهای برطرف کردن معضلات ترافیک به خصوص در نقاط مرکزی شهر ها، استفاده ی حداکثری از پتانسیل های موجود و ساماندهی آنها می باشد. یکی از مهم ترین این روش ها برای کاهش معضلات ترافیکی و افزایش سهم حمل و نقل عمومی در شهرها، بکارگیری راهکارهای مدیریت تقاضای سفر می باشد. در این مقاله، تمرکز بر روش های قیمت گذاری مدیریت تقاضا، یکطرفه سازی معابر و مدیریت پارکینگ به عنوان سیاست های محدود سازی استفاده از وسایل نقلیه ی شخصی (سیاست های دفعی) و بهبود حمل و نقل عمومی از طریق ایجاد یک سیستم اتوبوس رانی تندر و با امکانات مناسب به عنوان سیاست تشویقی (سیاست جذب)، می باشد. در این راستا، ابتدا به معرفی روش های قیمت گذاری معابر، قیمت گذاری پارکینگ، یکطرفه سازی معابر و ایجاد سیستم اتوبوس رانی تندر پرداخته شده است و سپس تجارب موجود در خصوص پیاده سازی این راهکارها در کشورهای مختلف و کلان شهرهای ایران، مورد بررسی قرار گرفته است. در این تحقیق برای بررسی رفتار انتخاب وسیله ی مردم شهر یزد در قبال اعمال سیاست های مذکور، از روش رجحان برتر (Stated Preference) استفاده گردیده است. این بررسی از طریق مصاحبه و تکمیل ۴۰۰ پرسشنامه، که در هر کدام از آنها ۴ سناریو مطرح شده بود، با مصاحبه ی حضوری افرادی که در روزهای آمارگیری برای انجام سفر خود، از خودروی شخصی، موتور سیکلت و یا تاکسی استفاده کرده بودند، انجام گردید. نتایج آمار توصیفی بدست آمده از این پرسشنامه ها حاکی از آن است که در صورت اعمال ترکیب مناسبی از سیاست های قیمت گذاری، یکطرفه کردن معابر و ایجاد سیستم اتوبوس رانی سریع، سهم طریقه ی سفر با خودروی شخصی که در حال حاضر در نمونه مورد بررسی ۸۰ درصد می باشد، قابلیت کاهش یافتن به ۲۵ درصد، سهم طریقه ی سفر با موتور سیکلت از ۱۶ درصد فعلی به ۷ درصد و سهم طریقه ی سفر با تاکسی از ۴ درصد کنونی به ۲ درصد را دارا می باشد. همچنین در صورت ایجاد یک سیستم اتوبوس رانی تندر و مناسب در ترکیب با سیاست های مذکور، این سیستم می تواند سهم تا ۶۴٪ سفرهای روزانه شهری را به خود اختصاص دهد.

واژه های کلیدی: قیمت گذاری معابر، قیمت گذاری پارکینگ، یکطرفه سازی معابر، سیستم اتوبوس رانی تندر، روش آمارگیری رجحان برتر